

NACRT DOKUMENTA

Na osnovu člana 61. Zakona o upravi („Službeni glasnik BiH“, broj: 32/02 i 102/09), člana 48. Okvirnog zakona o visokom obrazovanju („Službeni glasnik BiH, broj 57/07 i 57/09), te člana 6. i 12. Statuta Agencije za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta Bosne i Hercegovine, direktor Agencije za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta Bosne i Hercegovine, uz suglasnost Upravnog odbora Agencije za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta Bosne i Hercegovine dana (...) na sjednici (...) 2022. godine, donosi

INSTRUKCIJU O METODOLOŠKOM OKVIRU I PRINCIPIMA ZA REGULISANJE POSTUPKA AKREDITACIJE VISOKOŠKOLSKIH USTANOVA I STUDIJSKIH PROGRAMA 1. I 2. CIKLUSA STUDIJA U BOSNI I HERCEGOVINI

Član 1. (Predmet)

1) Instrukcijom o metodološkom okviru i principima za regulisanje postupka akreditacije visokoškolskih ustanova i studijskih programa 1. i 2.ciklusa studija u Bosni i Hercegovini (u daljem tekstu: Instrukcija) utvrđuje se metodološki okvir i principi za regulisanje postupka akreditacije visokoškolskih ustanova i studijskih programa 1. i 2.ciklusa studija u Bosni i Hercegovini od strane nadležnih obrazovnih vlasti u onim odredbama koje su direktno vezane za ponuđeni, odnosno predloženi model akreditacije studijskih programa.

2) Nadležne obrazovne vlasti u skladu sa svojim nadležnostima donose odredbe po pitanju regulisanja postupka akreditacije visokoškolskih ustanova i studijskih programa 1. i 2. ciklusa studija u odnosu na ovu Instrukciju, a koje su u skladu s Okvirnim zakonom o visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini, izasnivaju se na Standardima i smjernicama za osiguranje kvaliteta u Evropskom prostoru visokog obrazovanja.

Član 2. (Primjena)

1) Ovom Instrukcijom stvara se osnova za usklađenost postupaka akreditacije visokoškolskih ustanova i studijskih programa 1. i 2. ciklusa studija za sve nadležne obrazovne vlasti u Bosni i Hercegovini.

2) Postupak akreditacije visokoškolskih ustanova i studijskih programa 1. i 2. ciklusa studija treba biti organizovan tako da se odluke o kvalitetu donose nezavisno od nadležnih obrazovnih vlasti, političkih struktura, visokoškolske ustanove i studijskog programa koji su predmet vanjskog osiguranja kvaliteta, izbjegavajući bilo koji sukob interesa.

Član 3. (Stupanje na snagu)

1) Ova Instrukcija stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u Službenom glasniku Bosne i Hercegovine.

Broj:

direktor Agencije

Datum:

INSTRUKCIJA O METODOLOŠKOM OKVIRU I PRINCIPIMA ZA REGULISANJE POSTUPKA AKREDITACIJE VISOKOKOLŠKIH USTANOVA I STUDIJSKIH PROGRAMA 1. I 2. CIKLUSA STUDIJA U BOSNI I HERCEGOVINI

I. OPŠTE ODREDBE

I.1. Regulisanje postupka

Regulisanje postupka akreditacije visokoškolskih ustanova i studijskih programa 1. i 2. ciklusa studija u Bosni i Hercegovini podrazumijeva definisanje najmanje sljedećih odredbi:

- predmet akreditacije visokoškolskih ustanova i studijskih programa 1. i 2. ciklusa studija
- učesnike akreditacije i njihove odgovornosti,
- uslove i rokove za prijavu i obnovu akreditacije,
- rok trajanja akreditacije,
- ishode akreditacije i njihove posljedice,
- naknadne aktivnosti,
- žalbene postupke.

I.2. Svrha i ciljevi postupka

Svrha postupka akreditacije visokoškolskih ustanova i studijskih programa 1. i 2. ciklusa studija je da se putem vanjskog osiguranja kvaliteta kontinuirano unapređuje kvalitet izvedbe visokog obrazovanja te djelotvornost unutrašnjeg sistema osiguranja kvaliteta visokoškolskih ustanova i studijskih programa 1. i 2. ciklusa studija.

Ciljevi postupka akreditacije visokoškolskih ustanova i studijskih programa 1. i 2. ciklusa studija su:

- dati jasan odgovor na dostignutost standarda za unutrašnje osiguranje kvaliteta i ispunjenost kriterija za akreditaciju;
- provjeriti opisano stanje samoevaluacijskog izvještaja visokoškolske ustanove, odnosno studijskog programa u odnosu na činjenično stanje utvrđeno prilikom posjete Komisije stručnjaka visokoškolskoj ustanovi, odnosno studijskom programu;
- osigurati kontinuiranost procesa, pri čemu će naredni proces osiguranja kvaliteta uzimati u obzir napredak postignut od prethodnog procesa.

I.3. Učesnici u postupku

Učesnici postupka akreditacije visokoškolskih ustanova i studijskih programa 1. i 2. ciklusa studija su:

- visokoškolska ustanova sa svojim studijskim programima,
- nadležna obrazovna tijela,
- Agencija za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvalitata Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Agencija),
- Komisija domaćih i međunarodnih stručnjaka koji daju ocjenu i obavljaju reviziju kvalitata te daju preporuke o akreditaciji visokoškolskih ustanova i studijskih programa (u daljem tekstu: Komisija stručnjaka).

I.4. Koraci postupka

Postupak akreditacije visokoškolskih ustanova i studijskih programa 1. i 2. ciklusa studija podrazumijeva sljedeće korake:

- samoevaluacijski izvještaj koji izrađuje visokoškolska ustanova, odnosno studijski program,
- podnošenje zahtjeva za akreditaciju,
- imenovanje Komisije stručnjaka za akreditaciju,
- posjetu Komisije stručnjaka visokoškolskoj ustanovi, odnosno studijskom programu,
- objavljen konačan Izvještaj o akreditaciji koje objavljuju nadležne obrazovne vlasti, visokoškolska ustanova i Agencija,
- naknadne aktivnosti koje prema preporukama Komisije stručnjaka iz izvještaja o akreditaciji visokoškolske ustanove, odnosno studijskog programa sprovodi visokoškolska ustanova, odnosno studijski program.

II. POSTUPAK AKREDITACIJE VISOKOŠKOLSKE USTANOVE I STUDIJSKIH PROGRAMA 1. I 2. CIKLUSA STUDIJA

II.1. Predmet akreditacije

Predmet akreditacije visokoškolske ustanove je visokoškolska ustanova koja ima dozvolu / licencu / inicijalnu akreditaciju izdanu od nadležne obrazovne vlasti, prilikom koje se vrednuju postupci upravljanja visokoškolskom ustanovom, procesi koji se odvijaju na visokoškolskoj ustanovi, unutrašnji sistem kvaliteta na visokoškolskoj ustanovi, kapaciteti, resursi i potencijali visokoškolske ustanove za promjene i provođenje reformi, u skladu sa Standardima i Kriterijima.

Novoosnovana visokoškolska ustanova podnosi zahtjev za akreditaciju dvije godine od početka rada, imajući u vidu da navedeni rok za podnošenje zahtjeva za akreditaciju počinje da teče od

početka izvođenja nastave u prvoj akademskoj godini nakon sticanja dozvole za rad i obavljanje djelatnosti visokog obrazovanja.

Predmet akreditacije studijskih programa 1. i 2. ciklusa studija su studijski programi koji se izvode na akreditiranoj visokoškolskoj ustanovi, prilikom koje se vrednuju dokumenti koji opisuju studijski program, nastavni proces, procedure vrednovanja i priznavanja, periodične evaluacije i revizije studijskog programa, te resursi.

Predmetom akreditacije studijskih programa se smatraju oni studijski programi koji su osnovani odgovarajućim aktom visokoškolske ustanove, odnosno studijski programi koji posjeduju odgovarajuću dozvolu za rad izdanu od strane nadležnog obrazovnog organa.

U tom smislu studijski program kao predmet akreditacije ima sljedeće karakteristike:

- ima jedinstveni naziv;
- ima jedinstveni nastavni plan i program
- sastoji se od jedinstvenog skupa predmeta koji vode do jedne kvalifikacije, osim u slučaju kada studijski program ima više smjerova, pri čemu svaki smjer može imati različit skup obaveznih predmeta te može voditi do različitih kvalifikacija
- pripada 1. ili 2. ciklusu ili integriranom studiju, pri čemu na 1. ciklusu ima 180 ili 240 ECTS bodova, na 2. ciklusu ima 60 ili 120 ECTS bodova, a na integriranom studiju ima 300 ili 360 ECTS bodova.

Studijski programi koji nemaju gore navedene karakteristike neće biti predmet akreditacije.

Ukoliko studijski program ima više smjerova, prilikom akreditacije tog studijskog programa akreditiraju se svi smjerovi.

II.2. Samoevaluacija

Polazna osnova za proces vanjskog osiguranja kvalitata visokoškolske ustanove, odnosno studijskog programa je Samoevaluacijski izvještaj o ispunjenosti standarda i kriterija za akreditaciju visokoškolske ustanove ili Samoevaluacijski izvještaj studijskog programa o ispunjenosti standarda i kriterija za akreditaciju studijskih programa 1. i 2. ciklusa studija, a koje treba biti napisano na jednom od službenih jezika u Bosni i Hercegovini i na engleskom jeziku te usvojeno na odgovarajućem tijelu visokoškolske ustanove.

Samoevaluacijski izvještaj visokoškolske ustanove u strukturi treba minimalno sadržavati sljedeća poglavlja:

1. Uvod

1.1. Povijest i organizacija visokoškolske ustanove

1.2. Opis provedenih aktivnosti u prethodnom ciklusu akreditacije

1.3. Statistički podaci

2. Provođenje samoevaluacije

2.1. Tim za samoevaluaciju

2.2. Postupak samoevaluacije

3. Dokazi o ispunjenost kriterija za akreditaciju visokoškolskih ustanova

4. Zaključci uz prijedloge aktivnosti za unapređenje stanja

5. Prilozi

Obrazac za Samoevaluacijski izvještaj visokoškolske ustanove sastavni je dio ove Instrukciju.

Samoevaluacijski izvještaj studijskog programa u strukturi treba minimalno sadržavati sljedeća poglavlja:

1. Uvod

1.1. Povijest i organizacija studijskog programa

1.2. Opis provedenih aktivnosti u prethodnom ciklusu akreditacije

1.3. Statistički podaci

2. Provođenje samoevaluacije

2.1. Tim za samoevaluaciju

2.2. Postupak samoevaluacije

3. Dokazi o ispunjenosti kriterija za akreditaciju studijskih programa 1. i 2. ciklusa studija

4. Zaključci uz prijedloge aktivnosti za unapređenje stanja

5. Prilozi

Obrazac za Samoevaluacijski izvještaj studijskog programa sastavni je dio ove Instrukcije.

II.3. Legitimnost zahtjeva za akreditaciju

Visokoškolska ustanova koje je ispunila sve zakonom propisane uslove podnosi nadležnoj obrazovnoj vlasti zahtjev za provođenje postupka akreditacije visokoškolske ustanove, odnosno studijskog programa na način kako je to propisano zakonskim ili podzakonskim aktima nadležnih obrazovnih vlasti.

Po prijemu zahtjeva nadležna obrazovna vlast ocjenjuje njegovu potpunost u pogledu priložene dokumentacije i usklađenosti sa odredbama odgovarajućih zakonskih i podzakonskih akata.

Visokoškolska ustanova je legitimna za akreditaciju ukoliko:

- 1) posjeduje dozvolu za rad i izvođenje studijskog programa,
- 2) je izvršila sve mjere za otklanjanje utvrđenih nedostataka, izrečene od strane nadležnog inspekcijuskog organa,
- 3) posjeduje izvještaj o samovrednovanju ustanove i studijskog programa za prethodni

period.

Ukoliko se utvrdi da je podneseni zahtjev nepotpun, nadležna obrazovna vlast donosi odgovarajući akt kojim se se traži od visokoškolske ustanove da u određenom roku podneseni zahtjev dopuni. Ukoliko se u postupku provjere legitimnosti, na osnovu podataka nadležnog ministarstva ili nadležnog inspekcijskog organa, utvrdi da je u toku upravni postupak čiji ishod može uticati na legitimnost ustanove za akreditaciju, postupak se privremeno prekida dok nadležni organ ne odluči po prethodnom pitanju.

O prekidu postupka nadležna obrazovna vlast donosi se odgovarajući akt, protiv kojeg je dopuštena žalba.

Ukoliko se prethodno pitanje ne riješi u razumnom roku, a najduže šest mjeseci, nadležna obrazovna vlast može da zahtijeva ažuriranje dostavljene dokumentacije visokoškolske ustanove i studijskih programa kada se postupak nastavi.

II.4. Potrebna dokumentacija pri podnošenju zahtjeva

Prilikom podnošenja zahtjeva za akreditaciju visokoškolske ustanove i studijskog programa obavezno se prilaže sljedeće:

- samoevaluacijski izvještaj visokoškolske ustanove, odnosno studijskog programa u printanoj i elektronskoj formi,
- aktuelni izvod iz sudskog registra,
- odgovarajući akt visokoškolske ustanove o usvajanju studijskog programa, odnosno odgovarajuća dozvola za rad izdana od strane nadležne obrazovne vlasti,
- odluka/akt o izboru tijela rukovođenja, odnosno punomoć ukoliko je zahtjev za akreditaciju podnijela osoba ovlaštena od strane organa rukovođenja visokoškolske ustanove,
- ime i prezime, adresa prebivališta, e-mail adresa i broj telefona osobe ovlaštene za ostvarivanje komunikacije visokoškolske ustanove s nadležnom obrazovnom vlasti, Agencijom i Komisijom stručnjaka u postupku akreditacije, i
- dokaz o izvršenoj uplati sredstava za provođenje postupka akreditacije koji se dostavlja nakon utvrđene ispunjenosti legitimnosti zahtjeva za akreditaciju.

II.5. Rok u kojem se obavlja postupak akreditacije

Akreditacija se obavlja u roku od najviše 12 mjeseci od dana sklapanja ugovora o akreditaciji između visokoškolske ustanove i nadležne obrazovne vlasti. Učesnici u postupku akreditacije dužni su uskladiti sve aktivnosti kako bi se poštovao navedeni rok.

Ukoliko se postupak akreditacije ne obavi u navedenom roku, rok se iz opravdanih razloga može produžiti najduže za 12 mjeseci.

Ukoliko se postupak akreditacije iz objektivnih razloga ne okonča u propisanom roku za one visokoškolske ustanove koje su već jednom prošle postupak akreditacije, nadležna obrazovna vlast može donijeti dopunsko rješenje u kojem se utvrđuje novi rok važenja akreditacije, a koji ne može biti duži od 18 mjeseci od isteka akreditacije, osim u slučaju kada se ustanovi u postupku izda pismo očekivanja gdje se rok dopunskog rješenja produžava do donošenja rješenja kojim će se postupak okončati.

II.6. Rješenje o akreditaciji

Nadležna obrazovna vlast na osnovu preporuke Agencije i izvještaja Komisije stručnjaka donosi rješenje o akreditaciji kojim utvrđuje jedan od tri sljedeća ishoda akreditacije:

- a) akreditiranje visokoškolske ustanove, odnosno studijskog/ih programa na razdoblje od šest godina, samo u slučaju kada su svi kriteriji ocijenjeni kao potpuno ili znatno ispunjeni;
- b) upućivanje pisma očekivanja, na period od jedne godine, u slučaju kada je više od polovine kriterija ocijenjeno kao u potpunosti ili znatno ispunjeno, a svi ostali kao djelomično ispunjeni;
- c) donošenje rješenja o odbijanju akreditacije ako je najmanje jedan kriterij ocijenjen kao neispunjen ili kada je više od polovine kriterija ocijenjeno kao djelomično ispunjeno.

Primjerak potpisanog rješenja o akreditaciji nadležna obrazovna vlast dostavlja visokoškolskoj ustanovi i Agenciji u cilju poduzimanja i provođenja radnji i mjera propisanih zakonskim i podzakonskim aktima.

II.7. Posljedice ishoda akreditacije za visokoškolsku ustanovu i studijski program

Zakonskim ili podzakonskim aktima treba da budu propisane posljedice u slučaju:

- nepodnošenja zahtjeva za akreditaciju visokoškolske ustanove, odnosno studijskog programa u propisanom roku,
- negativnog ishoda postupka akreditacije,
- isteka roka definisanog u rješenju o akreditaciji.

Posljedice za visokoškolsku ustanovu u navedenim slučajevima su:

- oduzimanje dozvole za rad i obavljanje djelatnosti visokog obrazovanja,
- zabrana upisa studenata,
- obezbjeđivanje nastavka studija na srodnim studijskim programima iste visokoškolske ustanove ili istim studijskim programima druge visokoškolske ustanove sa kojom postoji sporazum/ugovor o preuzimanju studenata,
- aktiviranje bankarske garancije.
- Ukoliko visokoškolska ustanova u roku od najduže tri mjeseca od prijema pisma očekivanja ne donese Plan otklanjanja nedostataka, nadležna obrazovna vlast donosi rješenje o odbijanju akreditacije,
- Ukoliko visokoškolska ustanova kojoj je istekla akreditacija nije podnijela novi zahtjev za akreditaciju do isteka roka važenja akreditacije nadležna obrazovna vlast donosi rješenje o brisanju iz registra nadležnih obrazovnih vlasti.

II.8. Naknadne aktivnosti (akcijski plan i izvještaj o provedbi akcijskog plana)

Svaka akreditirana visokoškolska ustanova, odnosno studijski program najkasnije tri (3) mjeseca po prijemu rješenja o akreditaciji izrađuje i na odgovornom tijelu usvaja akcijski plan provedbe preporuka Komisije stručnjaka te ga obvezno objavljuje da na web stranici.

Akcijski plan sadrži popis aktivnosti usklađenih s preporukama Komisije stručnjaka, vremenski okvir za realizaciju tih aktivnosti, nositelje aktivnosti, odnosno odgovorne osobe te resurse potrebne za provedbu.

Svaka akreditirana visokoškolska ustanova, odnosno studijski program redovito na odgovornom tijelu usvaja godišnja izvještaja o provedbi akcijskog plana provedbe preporuka Komisije stručnjaka, računajući godišnja razdoblja od dana usvajanja akcijskog plana, te ga obvezno objavljuje da na web stranici.

Obrasci za Akcioni plan i Godišnji izvještaj o realizaciji akcionog plana su sastavni dio ove Instrukcije.

II.9. Žalbeni postupak

Protiv rješenja o akreditaciji može se podnijeti žalba nadležnom organu u roku od trideset (30) dana od dana prijema rješenja.

Visokoškolska ustanova tokom trajanja postupka vanjske evaluacije ima pravo prigovora na postupanje učesnika u postupku vanjske evaluacije u skladu sa odgovarajućim zakonskim aktima i Standardima i smjernicama za obezbjeđivanje kvaliteta u Evropskom prostoru visokog obrazovanja (ESG).

II.10. Trošak postupka akreditacije visokoškolske ustanove

Nadležne obrazovne vlasti u skladu sa odgovarajućim zakonskim i podzakonskim aktima utvrđuju troškove postupka akreditacije visokoškolskih ustanova i studijskih programa zasnovano na principima efikasnosti i ekonomičnosti.

III. PRVI CIKLUS AKREDITACIJE STUDIJSKIH PROGRAMA

Prvim ciklusom akreditacije studijskih programa smatra se razdoblje u kojem će svi studijski programi proći postupak prve akreditacije, u skladu sa odredbama pravnog akta nadležne obrazovne vlasti.

Prvi ciklus akreditacije studijskih programa podrazumijeva šestogodišnji plan akreditacije studijskih programa kojeg donose nadležna obrazovna vlast i visokoškolska ustanova te dostavljaju Agenciji.

U šestogodišnjem planu obavezno moraju biti navedeni svi studijski programi koje izvodi visokoškolska ustanova.

Rok za donošenje šestogodišnjeg plana je šest (6) mjeseci od stupanja na snagu pravnog akta koji definira postupak akreditacije studijskih programa 1. i 2. ciklusa studija.

Visokoškolska ustanova je obavezna podnijeti zahtjev za akreditaciju novog studijskog programa godinu dana nakon što prvi put izvede nastavu na posljednjoj godini studija tog studijskog programa.

III.1. Modeli akreditacije studijskih programa

Akreditacija studijskih programa provodi se prema tri (3) modela:

- klaster
- pojedinačna akreditacija
- recenzija.

Visokoškolska ustanova zajedno sa nadležnom obrazovnom vlasti bira između navedenih modela akreditacije, što se u prvom ciklusu akreditacije studijskih programa definiše u šestogodišnjem planu, a što se navodi u zahtjevu za akreditaciju.

III.2. Klaster

Akreditacija studijskih programa na akreditovanoj visokoškolskoj ustanovi po modelu klastera provodi se između dva akreditacijska ciklusa, a može se provesti i u sklopu institucionalne akreditacije visokoškolske ustanove.

Akreditacija studijskih programa po modelu klastera provodi se u pravilu za studijske programe iste visokoškolske ustanove.

Studijski programi se mogu grupisati u klastere po:

- naučnim oblastima definisanim u skladu sa Okvirnim zakonom o visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini (član 10) i Uputstvom o metodološkom okviru i principima za izradu pravilnika o klasifikaciji naučnih oblasti, polja i grana („Službeni glasnik BiH“ broj: 47/12), i
- naučnim granama i poljima definisanim na način kako je to propisano odgovarajućim aktima nadležnih obrazovnih vlasti.

Grupisanje studijskih programa se u pravilu vrši po naučnim oblastima i moguće je za najmanje dva (2), a najviše 12 studijskih programa (uzimajući u obzir gore navedenu definiciju studijskog programa).

Grupisanje studijskih programa po naučnim poljima je moguće za najmanje dva (2), a najviše 12 studijskih programa, pod uslovom da klaster većinom čine studijski programi 1. i 2. ciklusa istog studija.

Akreditacija studijskih programa po modelu klastera u proceduralnom smislu se provodi na isti način kao i institucionalna akreditacija visokoškolske ustanove.

Specifičnosti akreditacije studijskih programa po modelu klastera u odnosu na gore definisane "I. Opšte odredbe" i "II. Postupak akreditacije visokoškolske ustanove i studijskih programa 1. i 2. ciklusa studija", podrazumjevaju sljedeće:

- podnošenje jednog zahtjeva za skupinu srodnih studijskih programa, koju može činiti najmanje 2, a najviše 12 studijskih programa, u zavisnosti od nivoa srodnosti;
- izradu Samoevaluacijskog izvještaja studijskog programa, prema gore propisanoj strukturi za svaki studijski program pojedinačno;
- izdavanje jednog rješenja o akreditaciji, u kojem su pojedinačno navedeni svi studijski programi u klasteru sa istim ishodom akreditacije;
- objavljen konačan izvještaj Komisije stručnjaka o vanjskoj evaluaciji za svaki studijski program koji objavljuju nadležne obrazovne vlasti, visokoškolska ustanova i Agencija.

Pored navedenih specifičnosti, nadležna obrazovna vlast, na osnovu zahtjeva visokoškolske ustanove za akreditaciju studijskih programa, provjerava broj grupisanih studijskih programa u skladu sa naprijed navedenim, te predlaže Agenciji za imenovanje odgovarajući broj stručnjaka sa utvrđene Liste stručnjaka., u skladu sa Okvirnim zakonom o visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini. Prilikom predlaganja stručnjaka nadležna obrazovna vlast vodi računa da predloženi stručnjaci budu iz naučnih oblasti ili polja kojima pripadaju studijski programi navedeni u pomenutom zahtjevu za akreditaciju. Imenovanje stručnjaka za akreditaciju studijskih programa po modelu klastera će se izvršiti u skladu sa brojem grupisanih studijskih programa, vodeći računa o:

- minimalnoj zastupljenosti četiri kategorije (predstavnik akademske zajednice, predstavnik privrede i prakse, predstavnik međunarodnih stručnjaka i predstavnik studenata);
- broju studijskih programa u klasteru;
- broju različitih polja u klasteru po oblastima ili broju različitih grana (užih oblasti) u klasteru po poljima.

Komisiju stručnjaka u postupku akreditacije studijskih programa 1. i 2. ciklusa studija po modelu klastera čini najmanje pet članova, a najviše devet članova.

Uzimajući u obzir sve navedeno, posebno imajući u vidu broj studijskih programa grupisanih u klaster, posjeta Komisije stručnjaka visokoškolskoj ustanovi (organizacionim jedinicama) bi trebalo da traje dovoljno dugo kako bi se na odgovarajući način evaluirali svi propisani kriteriji i standardi, te omogućila ravnopravna zastupljenost i jednak tretman svih zainteresovanih strana sa kojima Komisija stručnjaka tokom posjete obavlja razgovore. S tim u vezi, preporučuje se da posjeta Komisije stručnjaka ne može trajati kraće od dva dana (najmanji klaster) niti duže od pet dana (najveći klaster).

III.3. Pojedinačna akreditacija

Ovaj model akreditacije studijskih programa provodi se između dva akreditacijska ciklusa i odnosi se samo na studijske programe akreditovane visokoškolske ustanove.

U slučaju akreditacije visokoškolske ustanove sa jednim ili dva studijska programa (visokoškolske ustanove u statusu visoke škole), akreditacija studijskog programa se može provesti u sklopu institucionalne akreditacije visokoškolske ustanove.

Akreditacija studijskih programa po modelu pojedinačne akreditacije u proceduralnom smislu se provodi na isti način kao i institucionalna akreditacija visokoškolske ustanove, a što podrazumjeva primjenu svih odredbi navedenih u gornjem tekstu pod naslovima “ I. Opšte odredbe“ i “ II. Postupak akreditacije visokoškolske ustanove i studijskih programa 1. i 2. ciklusa studija“.

III.4. Recenzija

Recenzija studijskih programa se provodi u sklopu institucionalne akreditacije visokoškolske ustanove, kao postupak koji prethodi posjeti Komisije stručnjaka..

Proces recenzije ne obuhvata posjetu recenzenata i sastoji iz tri koraka:

- Samoevaluacijski izvještaj studijskog programa;
- Recenzija od strane nezavisnih domaćih, međunarodnih recenzenata i studenta koja rezultira recenzentskim izvještajem sa preporukama za unapređenje;
- Izvještaj o realizaciji preporuka iz recenzentskog izvještaja.

Recenzija studijskih programa prethodi akreditaciji visokoškolske ustanove te obuhvata najviše deset (10) studijskih programa iz najviše dvije naučne oblasti.

Zahtjev za recenziju studijskih programa podnosi se najmanje godinu dana prije isteka roka važenja akreditacije visokoškolske ustanove, ali ne više od 18 mjeseci prije isteka tog roka.

Rok za okončanje postupka akreditacije teče od dana sklapanja ugovora o akreditaciji između visokoškolske ustanove i nadležne obrazovne vlasti.

Samoevaluacijski izvještaj studijskog programa treba biti izrađen u skladu sa važećim kriterijima i standardima, te strukturisan na način kako je to propisano u tekstu pod naslovom “ II. Postupak akreditacije visokoškolske ustanove i studijskih programa 1. i 2. ciklusa studija“.

Kriteriji za izbor recenzenata su:

- izbor u zvanje vanrednog ili redovnog profesora
- neophodno minimalno iskustvo od deset (10) godina u nastavi na visokoškolskim ustanovama, u smislu izvođenja nastave na predmetu ili predmetima

Recenzent ne može učestvovati u Komisiji stručnjaka za akreditaciju visokoškolske ustanove na kojoj se izvodi studijski program za koji je vršio recenziju.

Recenziju, bez posjete ustanovi, provode recenzenti koji ispunjavaju gore navedene kriterije, od kojih u pravilu jedan može biti domaći i jedan međunarodni recenzent iz naučne oblasti ili polja kojem pripada studijski program i student.

Zadatak u radu recenzenata je da nezavisno jedan od drugog analiziraju strukturu studijskog programa, obrazovnih ciljeva, ishoda učenja, usaglašenosti kurikuluma sa izlaznim kompetencijama svršenih studenata i kompetencijama nastavnog osoblja, interakciju sa trendovima u nauci i praksi, te daju mišljenja o ispunjenosti kriterija i preporuke za unaprijeđenje po kriterijima za akreditaciju studijskih programa.

Pored samoevaluacijskog izvještaja recenzenti mogu zahtijevati od visokoškolske ustanove i druge materijale vezane za studijski program a sve u cilju kvalitetnije evaluacije.

Recenzije se dostavljaju nadležnoj obrazovnoj vlasti, a koje nadležna obrazovna vlast prosljeđuje visokoškolskoj ustanovi kako bi unaprijedila kvalitet recenziranih studijskih programa.

Izvještaj studijskog programa o implementaciji preporuka iz recenzentskih izvještaja treba da budu dostavljeni nadležnoj obrazovnoj vlasti uz samoevaluacijski izvještaj visokoškolske ustanove koja je podnijela zahtjev za akreditaciju. Komisija stručnjaka u postupku akreditacije visokoškolske ustanove uz samoevaluacijski izvještaj razmatra recenzentske izvještaje, izvještaj o implementaciji Akcionog plana (Plan unaprijedjenja) i realizaciju preporuka iz procesa recenzije studijskih programa, posebno vodeći računa o aktivnostima iz akcionog plana koje su preduzete u smislu postupanja po preporukama dobivenim kroz proces recenzije, te u izvještaju o akreditaciji visokoškolske ustanove daje i mišljenje o ishodu akreditacije studijskih programa.

Mišljenje o ishodu akreditaciji studijskog programa koji je bio predmet recenzije formalno donosi Komisija stručnjaka imenovana za postupak akreditacije visokoškolske ustanove, a koja je načinila posjetu svim organizacionim jedinicama ustanove na kojima se izvode studijski programi obuhvaćeni recenzijom i izvršila evaluaciju u skladu sa propisanim kriterijima.

Komisija stručnjaka za akreditaciju visokoškolske ustanove analizirajući samoevaluacijski izvještaj i dostavljene recenzije studijskih programa, po potrebi može tražiti od visokoškolske ustanove i dodatne informacije u vezi studijskih programa kako bi ih adekvatno evaluirala.

Ako Komisija stručnjaka u postupku akreditacije visokoškolske ustanove, ocijeni da studijski program nije ispunio kratkoročne preporuke za poboljšanje iz recenzije, taj studijski program izuzima se iz konačnog mišljenja o ishodu akreditacije i u tom slučaju taj program se ne smatra akreditovanim.

Agencija će, u skladu sa čl. 49 Okvirnog zakona, na osnovu mišljenja Komisije stručnjaka donijeti preporuku o akreditaciji visokoškolske ustanove i akreditaciji studijskog programa (u slučaju pozitivnog mišljenja Komisije stručnjaka). Nakon rješenja nadležne obrazovne vlasti o akreditaciji visokoškolske ustanove i studijskog programa, Agencija će izvršiti ocjenu usklađenosti rješenja o akreditaciji sa kriterijima i standardima iz člana 48. Okvirnog zakona, te upisati akreditovanu visokoškolsku ustanovu i akreditovani studijski program u Državni registar akreditovanih visokoškolskih ustanova u Bosni i Hercegovini.

PRILOZI:

- Obrazac za Samoevaluacijski izvještaj visokoškolske ustanove
- Obrazac za Samoevaluacijski izvještaj studijskog programa
- Obrazac za Izvještaj Komisije stručnjaka u postupku akreditacije visokoškolske ustanove
- Obrazac za Izvještaj Komisije stručnjaka u postupku akreditacije studijskog programa
- Obrazac za Izvještaj Komisije stručnjaka u postupku akreditacije recenzenata
- Obrazac za Akcijski plan provedbe Preporuka Komisije stručnjaka u postupku akreditacije visokoškolske ustanove
- Obrazac za Akcijski plan provedbe Preporuka Komisije stručnjaka u postupku akreditacije studijskih programa
- Obrazac za Godišnje izvještaj o provedbi Akcijskog plana provedbe Preporuka Komisije stručnjaka u postupku akreditacije visokoškolske ustanove
- Obrazac za Godišnje izvještaj o provedbi Akcijskog plana provedbe Preporuka Komisije stručnjaka u postupku akreditacije studijskih programa